

מסעי חי"ח שיחה ב'

להרמב"ם איסור היציאה מא"י הוא מפני שא"י הוא המקום שבו בחר ה' עבור בני ישראל (בשנים כתיקונם). "כשם שאסור לצאת מהארץ לחוץ לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות שנאמר בבבלה יובאו ושמה יהיו", מפני שבבל הוא המקום שבו בחר ה' עבור בני ישראל בזמן הגלות.

"והורשתם את הארץ וישבתם בה גו", מפסוק זה לומד הרמב"ן שישנה מצוה לדור בארץ ישראל. וגם הרמב"ם מביא כמה דינים בענין הדירה בארץ ישראל.

והנה, הרמב"ם אומר ש"כשם שאסור לצאת מהארץ לחוץ לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות שנאמר בבבלה יובאו ושמה יהיו".

והביאור בזה: בנוגע לטעם איסור יציאה מבבל ישנם ב' טעמים. רש"י אומר "לפי שיש שם ישיבות המרביצות תורה תמיד", ולפי זה דין זה שייך דוקא כאשר ישנם ישיבות בבבל. משא"כ הרמב"ם אומר, כנ"ל, שזהו מצד הפסוק.

ויובן בהקדים שבטעם איסור יציאה מארץ ישראל ישנם ב' ענינים: (א) מצד קדושת ארץ ישראל (ב) ומצד זה שא"י הוא המקום שבו בחר ה' עבור בני ישראל בשנים כתיקונם. ובקשר לענין הב' אומר הרמב"ם ש"כשם שאסור לצאת מהארץ (ואינו אומר ארץ ישראל – שמדגיש את הקדושה דהארץ, אלא ארץ סתם, כי מרמז לענין הבחירה שבארץ) כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות" (כולל גם ארץ ישראל), כי בבל הוא המקום שבו בחר ה' עבור בני ישראל בזמן הגלות.

וזה שכמה וכמה אמוראים עלו מבבל, הרי זה באותו אופן דהיציאה מארץ ישראל ("כך" שמותר בתנאים מסוימים כמו ללמוד תורה).

ועפ"ז יובן המשך ההלכות שברמב"ם, שמתחילה אומר ש"אסור לדור בארץ מצרים מפני שמעשיה מקולקלים", ואח"כ ממשיך לקצה ההפכי "אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לעולם", שכנ"ל, הלשון ארץ ישראל מורה על קדושת הארץ. ואח"כ ממשיך בנוגע לקדושת ארץ ישראל ש"גדולי החכמים היו מנשקים עפרה כו". ואח"כ אומר "לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם וכו" שבמשון זה אין הכרח האם זה מצד הקדושה או מצד הבחירה, ולכן נאמר פה, כי פה מדבר גם בנוגע לבחירה, ולכן ממשיך "כשם שאסור לצאת מהארץ לחוץ לארץ כך אסור לצאת מבבל", שזהו מצד הבחירה בבבל.

והנה, עד"ז הוא בהתקשרות בני ישראל בה' שיש בה ב' בחינות: (א) מצד בחירת ה' בישראל, (ב) ומצד קדושת בני ישראל מצד עבודתם.

ומעלה הבחירה הוא שהיא שייכת בכל מצב ואינה תלויה בעבודה, אך ישנה מעלה בהתקשרות שמצד הקדושה שאז ההתקשרות שמצד הבחירה מאירה בגילוי.